

Hoe België op Griekenland lijkt

2011/42
17, 06, 2011

MENSEN

WELVAART

BESCHERMING

Marc De Vos
Directeur Itinera

Enkele maanden geleden werd de voorzitter van de Belgische werkgevers met pek en veren overgoten omdat hij het aandurfde België het Griekenland aan de Noordzee te noemen. De vergelijking was effectief overdreven: de Belgische economie is een pak steviger dan de Griekse. Maar cultureel is de afstand heel wat kleiner.

De Grieken komen massaal op straat tegen bezuinigingen die niets meer zijn dan de grote afrekening met decennialange collectieve fraude, omzeiling en misbruik die hun hele samenleving verpest. Ze betogen in feite tegen zichzelf. Wij hebben eenzelfde staaltje gezien bij Horeca Vlaanderen, die zonder en blikken of blozen zwartwerk verdedigt en zelfs naar de rechtbank wil stappen tegen de invoering van een kassasysteem dat fraude onmogelijk moet maken. Een officiële beroepsfederatie wil in Vlaanderen open en

bloot de fraudebestrijding juridisch bestrijden! Kan het nog hallucinanter?!

Wat leert ons deze wanstaltige vertoning? Vooreerst dat er langs de kant van de overheid een duidelijk manco is aan geloofwaardigheid. De ene sector wordt voor fraude geïsoleerd en de andere niet. De ene onderneming wordt gecontroleerd en de andere niet. Fiscale controle levert de belastingbetaler over aan de wispelturige agenda van de controleur. Kortom: wanneer belas-

“

We claimen recht op alles, maar betalen liever niets. We spreken verontwaardigd over anderen, maar doen zelf mee zodra het kan.

”

tingen niet correct worden geïnd en afgedwongen, dan wordt belastingontduiking ervaren als een legitiem verweer.

Langs de andere kant is er duidelijk een cultuurfenomeen waarbij fraude niet alleen wordt gedoogd, maar zelfs openlijk wordt verdedigd. Dat is de Griekse ziekte, die ook onze samenleving uitholt. Wie kent in zijn familie of kennissenkring niet iemand die een uitkering misbruikt, in het zwart klust, of een sociaal statuut uitmelkt? We missen een collectieve verantwoordelijkheidszin ten aanzien van vaderlijke staat. We claimen recht op alles, maar betalen liever niets. We spreken verontwaardigd over anderen, maar doen zelf mee zodra het kan.

Wat moeten we doen om de Griekse ziekte te bestrijden? Mentaliteit is moeilijk te keren. Maar we kunnen beginnen met belastingen drastisch te vereen-

voudigen, met minder tarieven, minder uitzonderingen en minder aftrekposten. Dat maakt frauderen moeilijker. In de horeca moest een BTW-verlaging het zwartwerk witten. Dat is duidelijk spectaculair mislukt.

Eenvoudiger belastingen maakt fraude bestrijden ook eenvoudiger. We kunnen de versplintering van inspectiediensten aanpakken. Zoals voor de voedselveiligheid, kunnen we één agentschap oprichten: voor fraudebestrijding, met daarin alle diensten die nu verspreid zitten over verschillende ministeries. Dat agentschap moet dan de middelen en de doelstellingen krijgen voor een algemene mobilisatie tegen fraude, en afgerekend worden op resultaten.

Wanneer we het systeem transparant maken en de afdwinging ervan gelijk trekken, wordt de voedingsbodem voor de Griekse ziekte grotendeels droog gelegd. Dan nog zorgen dat de belastingen helder en efficiënt worden

besteed, en we hebben een stap gezet richting Scandinavië, waar hoge belastingen en grote burgerzin wel hand in hand gaan. Dan zal blijken of de Griekse ziekte genetisch in onze volksaad zit, dan wel een reactie is op omstandigheden die we zelf kunnen veranderen. Het is een existentiële vraag op het moment dat de hele samenleving moet aangesproken worden voor het vinden van ettelijke miljarden besparingen. Net als de Grieken, frauderen wij lustig op het dek van de Titanic.

Marc De Vos doceert aan de UGent en is directeur van de denktank Itinera.

***Hij schrijft deze column in eigen naam*

Verschenen als opiniestuk in De Zondag van

12 mei

Voor duurzame economische groei
en sociale bescherming.